

УДК 347.626"192"(477.83/.86)

DOI <https://doi.org/10.15407/nz2025.01.055>

ПРИМУС ДО ШЛЮБУ У СІЛЬСЬКОМУ ГАЛИЦЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ МІЖВОЄННОГО ПЕРІОДУ (20—30-ті рр. ХХ ст.)

Надія ВОЙТОВИЧ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6313-9585>

кандидатка історичних наук, доцент,

Львівський національний університет ветеринарної
медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького,

кафедра історії України та економічної теорії,

вул. Пекарська, 50, 79010, Львів, Україна,

e-mail: wojtovych@ukr.net

Українське сільське суспільство Галичини міжвоєнного періоду, незважаючи на асиміляційну політику Другої Речі Посполитої, у повсякденному житті продовжувало керуватися нормами звичаєвого права та канонічними догмами церкви. Що стосується шлюбно-сімейної сфери, то домінуючий вплив мала Українська Греко-Католицька Церква. Саме архівні матеріали Львівської Греко-католицької митрополічної консисторії мають неабияку вагу, бо з-поміж іншого дають можливість з'ясувати різні аспекти існування української сім'ї в Галичині у 20—30-х рр. ХХ ст. *Мета статті* — на основі аналізу архівних та етнографічних матеріалів з'ясувати мотиви укладення ранніх та повторних шлюбів; застосування батьками примусу до шлюбу своїх дітей; показати, що відсутність почуттів любові була однією із причин домашнього насильства у сім'ї. *Об'єкт* наукових студій — українське сільське населення Галичини. *Предметом* дослідження є шлюбно-сімейні відносини, зокрема мотиви вибору подружньої пари та примушування батьками до шлюбу під впливом тяжких економічних повоєнних реалій. *Хронологічні межі* праці охоплюють 20—30-ті рр. ХХ ст., коли Галичина перебувала у складі Польської держави. *Територіальні межі* охоплюють регіони України, що в міжвоєнний період входили до складу Другої Речі Посполитої. За сучасним адміністративно-територіальним поділом це Івано-Франківська, Львівська та Тернопільська області. *Методологія* дослідження базується на застосуванні методологічного принципу історизму, а також на загальнонаукових і спеціальних наукових методах, передусім на порівняльно-історичному.

Ключові слова: Галичина, українці, сільське населення, шлюб, сім'я, примус до шлюбу, насильство.

Nadiia VOITOVYCH

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6313-9585>

PhD (History), Associate Professor,

Stepan Gzhytskyi National University

of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv,

Department of History of Ukraine and Economic Theory,

50, Pekarska Str., 79010, Lviv, Ukraine,

e-mail: wojtovych@ukr.net

FORCED TO MARRIAGE IN GALICIAN RURAL SOCIETY DURING THE INTERWAR PERIOD (1920s—1930s)

During the interwar period, Ukrainian rural society in Galicia remained firmly guided by customary law and the canonical dogmas of the church in everyday life, despite the assimilation policy adopted by the Second Polish-Lithuanian Commonwealth, close coexistence with Poles and Jews, and the influence of civil legislative acts. It was the Ukrainian Greek Catholic Church that played a dominant role in shaping marriage and family life. In this respect, the archival materials of the Lviv Greek Catholic Metropolitan Consistory are of great significance, since they provide valuable insights into various aspects of the existence of the Ukrainian family in Galicia in the 1920s and 1930s. *The purpose of this article* is to examine the motives behind early and repeated marriages, as well as the coercion exerted by parents to compel their children into marriage; to demonstrate that the absence of feelings of love was one of the causes of domestic violence in the family. *The object* of the given scientific study is the Ukrainian rural population of Galicia. *The subject* of the study is marital and family relations, in particular the motives for choosing a partner to marry and being forced into marriage under the influence of difficult post-war economic realities. *The chronological boundaries* of the work cover the 20s—30s of the twentieth century, when Galicia was part of the Polish state. *The territorial boundaries* cover the regions of Ukraine that were part of the Second Polish-Lithuanian Commonwealth in the interwar period. According to the modern administrative-territorial division, these are the Ivano-Frankivsk, Lviv and Ternopil regions. *The research methodology* is based on the application of the methodological principle of historicism, as well as on general scientific and special scientific methods, primarily comparative-historical. Priority is given to the scrupulous study of archival sources and verification of the information available in them through comparison with ethnographic materials. In the course of the research, it was found that the parents of the bride and groom had a decisive voice in choosing a suitable partner for their children. It was established that they were guided by the pragmatic property interests — the desire to increase their own wealth, unite neighboring lands, prevent the division of property, and survive economically after the war: these were the most widespread reasons for the forced marriage. It was proven that the rural community valued social status and economic stability more than love or friendly relations in the family. Therefore, early marriages, economic sanctions and parental coercion to marry, physical violence by a man against a young woman, etc. were common.

Keywords: Galicia, Ukrainians, rural population, marriage, family, forced marriage, violence.

Вступ. Українське галицьке суспільство 20—30-х рр. ХХ ст. — це бездержавна спільнота, яка проживала у складі Другої Речі Посполитої (до 1939 р.). Кількісно на території Галичини (йдеться про Львівське, Станіславське й Тернопільське воєводства) переважали українці [1, с. 71], які зберігали традиційний уклад життя, зокрема і в сімейній сфері.

Шлюбно-сімейні відносини регулювалися різними законами: до 1933 р. — Австрійським цивільним кодексом 1811 р., після — законами Другої Речі Посполитої [2, с. 47]. Все ж на шлюбні стосунки українців Галичини домінуючий вплив мала Українська Греко-Католицька Церква. Саме за матеріалами Львівської Греко-католицької митрополичої консисторії і можна з'ясувати різні аспекти існування української сім'ї в першій третині ХХ ст., зокрема примус до шлюбу, насильство у сім'ї, причини розлучень тощо. Один з них (примус та насильство) і є предметом нашої уваги у пропонованому дослідженні.

При цьому першочергове значення надається скрупульозному вивченню архівних джерел та верифікації наявної в них інформації завдяки зіставленню з етнографічними матеріалами. У *результаті* з'ясовано, що при виборі подружньої пари визначальний голос мали батьки наречених. Встановлено, що саме прагматичні майнові інтереси — бажання примножити власне багатство, об'єднати сусідні ґрунти, не допустити розділу майна, економічно вижити після війни були причинами застосування батьками примусу до шлюбу. Доведено, що соціальний статус та економічну стабільність сільська громада цінувала більше, ніж кохання чи дружні стосунки в родині. Тому звичним явищем і були ранні шлюби, економічні санкції та примус батьків до шлюбу, фізичне насильство чоловіка над молодю жінкою тощо.

Для з'ясування соціально-економічних і культурних реалій, які безпосередньо впливали на сімейні відносини у Галичині досліджуваного періоду, доцільно звернутися до праць О. Пасіцької, де авторка аналізує етнодемографічні процеси та соціальну структуру місцевого населення [1, с. 68—76], та В. Виздрика — щодо повсякденного життя галицького села [3, с. 345—375]. Проблеми існування сім'ї на початку ХХ ст., зокрема виживання жінки в роки

Першої світової війни, подружньої зради у сім'ях української інтелігенції галицьких міст тощо цікавлять М. Байдак та І. Черчович [4; 5]. Зате шлюбно-сімейні відносини у середовищі сільського населення Галичини 20—30-х рр. ХХ ст., зокрема і примушування до створення нової сім'ї, а також насильство чоловіка над дружиною українських науковців цікавили спорадично.

Мета статті — на основі аналізу архівних та етнографічних матеріалів з'ясувати мотиви укладення ранніх та повторних шлюбів; застосування батьками примусу до шлюбу своїх дітей; показати, що відсутність почуттів любові була однією із причин домашнього насильства у сім'ї.

Основна частина. Для міжвоєнного періоду властивими були повторні шлюби, що пов'язано із подіями Першої світової війни, україно-польської війни та загибеллю чоловіків на фронтах й бажанням знайти щастя вдруге, економічно вижити. Жінки залишалися наодинці з малими дітьми чи старими батьками. Лише створивши нову сім'ю господиня могла вижити, спасти своє «газдівство», належно обробити поле, доглянути худобу тощо.

Дуже часто повторний шлюб супроводжувався примусом з боку батьків задля збереження родинного майна. Створювали таку сім'ю переважно з неодруженим братом/сестрою колишнього чоловіка/дружини: «Суд визнав Івана померлим у польсько-українській війні, а його жінка, яка мешкає під одним дахом з матір'ю і братом покійного, допустилися гріха — мають дитину — хочуть мати можливість законно повінчатися» [6, арк. 26]; «Наречений, бездітний вдовець удідичив (успадкував. — Н. В.) по смерті жени цілу реальність (майно. — Н. В.), бажав би щоби та реальність не дісталася в чужі руки, тому хоче оженитися з сестрою померлої жінки» [7, арк. 24].

Батьки примушували своїх дітей до шлюбу, переслідуючи благородну мету — забезпечити належний економічний добробут родини та її високий соціальний статус у сільському співтоваристві. Зрештою, сама громада і навіть церковний суд визнавали авторитетний чи авторитарний батьківський вплив на цей процес: «Я думав, що крик і бійка нічого не зашкодить, бо нераз так дієся, що батьки змушують дитину, а потім жите якось склеїть» [8, арк. 10]; «Родичі признають, що примушували

ли (до шлюбу. — Н. В.), бо думали, що вони з часом погодяться, бо молодий посідав власне господарство і то в найблизшій сусідстві — межа в межу» [9, арк. 5].

Матеріали Львівської Греко-католицької митрополічної консисторії містять достовірні свідчення про значне поширення примусу з боку батьків в укладанні шлюбів між сільською молоддю у 20—30-х рр. XX ст.: «Обі сторони не мали правдивої і вільної волі заключити між собою подружжя, бо діяли під примусом родичів, котрі погрожували [...], що не дадуть жадного майна» [10, арк. 2]; «Не хотіла піти замуж за Матвія, але батько дуже на се наполягав, а я йшла за волею батька» [11, арк. 2]; «Не сміла оперти їх волі зі страху побоїв, а сі побої нераз були дуже тяжкі» [12, арк. 13]; «Він (чоловік. — Н. В.) не питався мене, чи я вийду за нього чи ні, тільки говорив з батьком. А татуньо грозили мені: «Я тобі смерть зробю, я приймаків прийму, а тебе нажену на сто вітрів»» [8, арк. 7]; «Від першої хвили, коли я пізнала Стефана, чула я до него відразу. Родичі страшили мене, що если я за него не вийду замуж, то они не хотят мене знати, відрікаються мене і ніколи жадного віна мені не дадут. Лиш для них пішла до шлюбу з нелюбом» [13, арк. 9].

Батьківський примус спричиняв поширення ранніх шлюбів серед галицьких українців першої половини XX століття. Це, зокрема, підтверджують письмові звернення батьків/опікунів до Львівської Греко-католицької митрополічної консисторії, в яких ідеться про одне прохання — дозволити церковний шлюб для їхніх неповнолітніх дітей [14, арк. 7]. Мала місце і підробка офіційних документів, у яких завищували вік дівчат: «Батько навіть підробив свідоцтво народження доньки, якій на час вінчання було не 16, а 15 років» [8, арк. 46].

Перед примусом до шлюбу особливо беззахисними були сироти та позашлюбні діти — позбавлені батьківського прізвища та права на спадщину біологічного батька. До речі, між позашлюбними та законними дітьми одного батька не було жодної спорідненості, за винятком перешкоди для укладення шлюбу між ними [15, с. 56]. Беззахисними почувалися також неодружені матері (покритки) та звичайні дівчата, які народилися в родині, де вже було багато дочок і кожній з яких мали підготувати по-

саг. Та й ставлення до сиріт і покриток з боку їхніх чоловік було, м'яко кажучи, не найкращим. У матеріалах однієї архівної справи мовиться: «Я на другий день [після одруження] сказав своїй мамі, що з нею життя я мати не буду, бо єї ненавижду. І сам факт, що моя жінка покритка, то я на неї навіть глянути не можу» [16, арк. 3]. Аналогічним було ставлення покриток до своїх чоловіків. Одна з них перед укладенням шлюбу попереджала свою маму: «Ви видите, що се партія не для мене... Я його ненавидила, я стидалася його перед людьми». Проте ці благання залишалися непочутими. Більше того, жінка навіть у дорослому віці з боєм згадувала, як матір погрожувала, «що покине мене, піде на службу, а мене лишить, щоби я сама бідувала» [17, арк. 36].

На жаль, на почуття і страждання дівчат не реагували ні члени родини, ні сусіди, ні навіть священники: «Коли я йшла на протокол перед шлюбом, то родичі поучали мене щоб не сказала священникови, що не люблю Стефана — інакше грозили, що виженуть з дому» [12, арк. 13]; «Вона перед шлюбом священнику казала: «Мене вдома б'ють, гонять за него і мушу робити, як кажуть». Але її мати через те зімліла з гризоти, що треба буде звернути нареченому великі кошти за оповіди весілля» [11, арк. 1]; «Батько хопив мене за волосє і бив мене чоботом так довго, аж відійшла від них запаморочена. Били мене за то, що я була в егомостя (священника. — Н. В.)» [9, арк. 25].

Відсутність будь-яких романтичних почуттів у шлюбних стосунках, навпаки, наявність якраз примусу засвідчують архівні джерела, які безпосередньо стосуються поведінки молодих, їх морального стану і настрою напередодні шлюбного протоколу та під час самого весілля («На весілю [молода] була дуже сумна і дружба умисне розбавляв гостей, щоби весіле не мало виду радше похорону» [13, арк. 30]), зокрема і про брутальне ставлення молодого до нареченої: «До протоколу йшла вона з плачем, до шлюбу плакала» [8, арк. 11]; «Під час самого весілля молодий єю побив, грозив, що єї повісить» [8, арк. 5]; «Як Гарасим єї на весілю перед вінчанєм друлив (штовхнув. — Н. В.) до стіни так, що дівки кляли єї воду на голову» [9, арк. 31].

Не кращою була ситуація у подружньому житті після шлюбу. Архівні матеріали свідчать, що воно

почасти супроводжувалося фізичним і сексуальним насильством — навіть у сім'ях священників. В матеріалі одної справи дружина священника згадувала: «По 10-ти літах життя муж мій зачав мене зневажати, надаючи мені побої» [18, арк. 7]; «На саме Різдво почастував мене кулаком, а на Йордана гатив палков, поки діти не відорвали від мене» [18, арк. 19]. Інформація про реалії сімейного життя панотця дійшла до деканального уряду, але там пані їмость назвали «особою крайне екзальтованою, бо перед всіма своїми і чужими виговорує, що муж ю б'є» [18, арк. 12]. У деяких сільських сім'ях фізичне насильство доповнювалося сексуальним: «Ані разу так не було, щоби я згодилася охотно (на інтимні відносини. — Н. В.), але все було з [при]мусу, раз навіть подер на мені сорочку» [19, арк. 14]; «Спала з мужем, а лиш тому, що він того жадав, сварився, копав, здер покриттє, а я стидалася будити маму» [17, арк. 38].

До слова, примус та насильство в українських галицьких сільських сім'ях першої половини ХХ ст. вважались нормою та звичною реалією, адже «... Людність тої місцевости має кров дуже остру, має натуру підпалену і тому грубість поведеня в родинах єсть на порядку днєнім — но помимо того в купі живуть», — стверджується в одному з документів [20, арк. 6].

Страждали від фізичного насильства вже одружені, але ще неповнолітні жінки. Загалом у першій половині ХХ ст. у більшості європейських країн питання про мінімальний вік укладення шлюбу регулювалося цивільним законодавством. Інші норми спілкування (залицання, дошлюбна поведінка, шлюбний вибір тощо) залежали від етнічних звичаїв, традицій та народної моралі. На теренах тогочасної Галичини шлюбний вік теж регулювався офіційними законами, однак у сільській місцевості їх часто ігнорували, а замість них керувалися нормами звичаєвого права та економічною доцільністю. Так, ранні шлюби (у віці 15—17 років для дівчат і 18—20 років для парубків) населення Бойківщини практикувало передусім через економічні чинники. Це на початку ХХ ст. тутешні діти проживали зі своїми батьками («до 14 душ челяди в хаті»), у зв'язку з чим батько і мати намагалися якомога швидше видати старшу дочку заміж [21, с. 42]. Натомість її перехід до родини чоловіка мав позитивне значення для остан-

ньої, позаяк приданим невістки обов'язково був земельний наділ — важлива основа успішного ведення господарської діяльності. Велика дитяча смертність також була однією з причин ранніх шлюбів. Ідеться про те, щоб нестачу робочих рук поповнити новими молодими членами родини, які будуть примножувати сімейний бюджет [22].

Традиція укладати ранні шлюби мала місце не лише в українців, а й в інших слов'ян. Так, у поляків шлюбний вік визначався передусім економічними потребами сім'ї в робочій силі. Це на початку ХХ ст. бували випадки, коли 17-річний син женився зі старшою за віком, але працювитою та заможною дівчиною [23, с. 22]. Як і в українців, синонімом їхнього багатства вважалася земля. Тому і шлюб із безземельними селянами поляки іронічно називали «шлюбом на вітер» [23, с. 26]. Навіть на початку ХХ ст. вибір шлюбного партнера був прерогативою передусім батьків майбутнього подружжя.

Щоправда, деякі етнологи вважають, що під час одруження українців згода батьків не була вирішальною. Зокрема, цієї думки дотримувався знаний дослідник звичаєвого права населення Східних Карпат Ю. Гошко [24, с. 243]. Однак архівні й етнографічні матеріали засвідчують протилежне. Щобільше, українці переважно засуджували самовільне одруження, зокрема шлюби уводом, коли парубок за згодою нареченої, але без схвалення батьків, викрадав її [25, с. 64]. Це був типовий прояв соціальної девіації, яку сільська громада не схвалювала; нормою вважався вибір пари, під час якого батьки мали вирішальний голос. Зазвичай домовленість про майбутнє одруження дітей та розмір їхнього посагу обговорювали вже на змовинах, завершували обговорення — під час сватання. У деяких народів існувало навіть так зване сватання в колісці, коли батьки домовлялися про шлюб ще маленьких дітей [26, с. 87].

У ХІХ ст. дівчата і хлопці, які насмілювалися одружуватися без волі й згоди батьків, не отримували їхнього благословення, позбавлялися права на одержання приданого і втрачали спадкове майно (батьки могли «унеможливити заповіт») [22]. Натомість якщо вибір сина чи дочки був правильним і вдалим, то розмір майна, яке успадковувала дитина, батьки могли суттєво збільшити: «Я тішилася дуже, що мій син вибрав собі на жінку спокій-

ну та добру дівчину і з тої причини ми дали яко віно Іванови більше ґрунту як прочим нашим діт'ям» [6, арк. 15].

Доля жінки, її місце і роль у майбутній сім'ї залежали в багатьох випадках від власного майна: чим більшим воно було, тим вільнішою та незалежною почувалася і жінка. Аналогічною була ситуація з чоловіком, якого «приймала» родина дівчини. Якщо приймак не вніс у господарство дружини певну суму грошей, то вважався безправним («приймак не мав голосу»). Так, в одному архівному документі брати чоловіка, який жив у домі своєї жінки, розповідали, що «пожитє не було добре. Над ним ся знуцала єї родина» [27, арк. 10].

Зрозуміло, що інститут віна, як і придане, обумовлював шлюби людей, рівних у соціальному та майновому відношеннях. Натомість «нерівні» шлюби сприймалися у традиційному середовищі як аномальне явище. Так, одна з клопотальниць, яка вимагала від церковного суду визнати її безвісті зниклого на війні чоловіка померлим і дозволити одруження з іншим, згадувала: «Любив мене дуже [перший чоловік] і оженився зі мною проти волі родини, котра протестувала, що я не мала маєтку» [28, арк. 95].

Висновки. При виборі подружньої пари визначальний голос мали батьки наречених. Саме прагматичні майнові інтереси — бажання примножити власне багатство, об'єднати сусідні ґрунти, не допустити розділу майна, економічно вижити після війни були причинами застосування батьками примусу до шлюбу. Соціальний статус та економічну стабільність сільська громада цінувала більше, ніж кохання чи дружні стосунки в родині. Тому звичним явищем і були ранні шлюби, повторні шлюби під час та особливо після Першої світової війни, економічні санкції та примус батьків до шлюбу, фізичне насильство чоловіка над молодією дружиною тощо.

1. Пасіцька О. *Соціально-економічна діяльність українців Галичини (1919—1939)*: (дис. ... докт. іст. наук: 07.00.01 — Історія України, 07.00.02 — Всесвітня історія). Львів, 2019. 599 с.
2. Кульчицький В., Левицька І. Джерела, структура, основні положення Австрійського цивільного кодексу 1811 р. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2009. Вип. 48. С. 46—51.
3. Виздрік В. *Соціально-економічні та суспільно-політичні процеси в галицькому селі (1919—1939)*:

- (дис. ... докт. іст. наук: 07.00.01 — Історія України). Львів, 2016. 493 с.
4. Байдак М. Жінка в Галичині в умовах Першої світової війни у світлі порівняльних студій. *Galicja i jej dziedzictwo*. 23: *Kobieta w Galicji. Nowoczesność i tradycja*. 2016. S. 496—509.
 5. Черчович І. Подружні зради в галицьких сім'ях кінця XIX — початку XX століття. URL: <https://ua-moderna.com/md/cherchovych-galicia-adultery/> (дата зв. 19.09.2023).
 6. *Центральний державний історичний архів України у Львові (далі — ЦДІА України у Львові)*. Ф. 201. Оп. 2 а. Спр. 451. Арк. 1—27.
 7. *ЦДІА України у Львові*. Ф. 201. Оп. 2 а. Спр. 375. Арк. 1—37.
 8. *ЦДІА України у Львові*. Ф. 201. Оп. 2 а. Спр. 211. Арк. 1—54.
 9. *ЦДІА України у Львові*. Ф. 201. Оп. 2 а. Спр. 258. Арк. 1—68.
 10. *ЦДІА України у Львові*. Ф. 201. Оп. 2 а. Спр. 394. Арк. 1—29.
 11. *ЦДІА України у Львові*. Ф. 201. Оп. 2 а. Спр. 360. Арк. 1—11.
 12. *ЦДІА України у Львові*. Ф. 201. Оп. 2 а. Спр. 311. Арк. 1—18.
 13. *ЦДІА України у Львові*. Ф. 201. Оп. 2 а. Спр. 406. Арк. 1—65.
 14. *ЦДІА України у Львові*. Ф. 201. Оп. 2 а. Спр. 209. Арк. 1—36.
 15. Онишко О. Правові наслідки позашлюбної спорідненості за сімейним правом Польщі (1918—1939 рр.). *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ: серія юридична*. 2016. Вип. 2. С. 52—64.
 16. *ЦДІА України у Львові*. Ф. 201. Оп. 2 а. Спр. 506. Арк. 1—23.
 17. *ЦДІА України у Львові*. Ф. 201. Оп. 2 а. Спр. 549. Арк. 1—66.
 18. *ЦДІА України у Львові*. Ф. 201. Оп. 2 а. Спр. 210. Арк. 1—47.
 19. *ЦДІА України у Львові*. Ф. 201. Оп. 2 а. Спр. 355. Арк. 1—31.
 20. *ЦДІА України у Львові*. Ф. 201. Оп. 2 а. Спр. 223. Арк. 1—55.
 21. Галько О. Традиції укладення шлюбу бойків Карпат (кінець XIX — перша половина XX століття). *Етнічна історія народів Європи*. 2001. Вип. 10. С. 40—44.
 22. Ісаєвич Я., Федорів О. *Сімейний побут. Становище жінки*. URL: <http://litopys.org.ua/istkult2/ikult-207.htm> (дата зв. 19.09.2024).
 23. Ганцкая О. *Польская семья. Опыт этнографического изучения*. Москва: Наука, 1986. 176 с.
 24. Гошко Ю. *Звичаєве право населення Українських Карпат та Прикарпаття XIV—XIX ст.* Львів: Ін-т народознавства НАН України, 1999. 336 с.

25. Слюсар Л. Еволюція шлюбу в Україні: XVII — початок XX сторіччя. *Демографія та соціальна економіка*. 2011. Вип. 2. С. 62—72.
26. Кашуба М. Народы Югославии. Отв. ред. Иванова Ю., Кашуба М., Красновская Н. *Брак у народов Центральной и Юго-Восточной Европы*. С. 82—134. Москва: Наука, 1988.
27. ЦДДА України у Львові. Ф. 201. Оп. 2 а. Спр. 571. Арк. 1—18.
28. ЦДДА України у Львові. Ф. 201, Оп. 2 а. Спр. 184. Арк. 1—112.
- REFERENCES
- Pasitska, O. (2019). *Socio-economic activity of Ukrainians in Galicia (1919—1939)*. (Doctoral dissertation). Lviv [in Ukrainian].
- Kulchytskyi, V., & Levytska, I. (2009). Sources, structure, main provisions of the Austrian Civil Code of 1811. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia yurydychna*, 48, 46—51 [in Ukrainian].
- Vyzdryk, V. (2016). *Socio-economic and socio-political processes in the Galician village (1919—1939)*. (Doctoral dissertation). Lviv [in Ukrainian].
- Baidak, M. (2016). A woman in Galicia during the First World War in the light of comparative studies. *Galicja i jej dziedzictwo*, 23, 496—509 [in Ukrainian].
- Cherchovych, I. *Infidelity in Galician families in the late XIXth — early XXth centuries*. Retrieved from: <https://uamoderna.com/md/cherchovych-galicia-adultery/> (Last accessed: 19.09.2023). [in Ukrainian].
- Central State Historical Archive of Ukraine in Lviv (CSHAUL). F. 201. Op. 2 a. Od. save 451. Arc. 1—27.
- CSHAUL. F. 201. Op. 2 a. Od. save 375. Arc. 1—37.
- CSHAUL. F. 201. Op. 2 a. Od. save 211. Arc. 1—54.
- CSHAUL. F. 201. Op. 2 a. Od. save 258. Arc. 1—68.
- CSHAUL. F. 201. Op. 2 a. Od. save 394. Arc. 1—29.
- CSHAUL. F. 201. Op. 2 a. Od. save 360. Arc. 1—11.
- CSHAUL. F. 201. Op. 2 a. Od. save 311. Arc. 1—18.
- CSHAUL. F. 201. Op. 2 a. Od. save 406. Arc. 1—65.
- CSHAUL. F. 201. Op. 2 a. Od. save 209. Arc. 1—36.
- Onyshko, O. (2016). Legal consequences of extramarital kinship under Polish family law (1918—1939). *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav: seriiia yurydychna*, 2, 52—64 [in Ukrainian].
- CSHAUL. F. 201. Op. 2 a. Od. save 506. Arc. 1—23.
- CSHAUL. F. 201. Op. 2 a. Od. save 549. Arc. 1—66.
- CSHAUL. F. 201. Op. 2 a. Od. save 210. Arc. 1—47.
- CSHAUL. F. 201. Op. 2 a. Od. save 355. Arc. 1—31.
- CSHAUL. F. 201. Op. 2 a. Od. save 223. Arc. 1—55.
- Halko, O. (2001). Traditions of marriage of boykos of the Carpathians (end of the XIXth — first half of the XXth century). *Etnichna istoriia narodiv Yevropy*, 10, 40—44 [in Ukrainian].
- Isaievych, Ya., & Fedoriv, O. *Family life. The position of woman*. Retrieved from: <http://litopys.org.ua/istkult2/ikult207.htm> (Last accessed: 19.09.2024) [in Ukrainian].
- Gantskaya, O. (1986). *Polish family. Ethnographic study experience*. Moskva: Nauka [in Russian].
- Hoshko, Yu. (1999). *Customary law of population of the Ukrainian Carpathians and Prykarpattia of the XIVth—XIXth centuries*. Lviv: In-t narodoznavstva NAN Ukrainy [in Ukrainian].
- Sliusar, L. (2011). The evolution of marriage in Ukraine: XVIIth — early XXth century. *Demohrafiiia ta sotsialna ekonomika*, 2, 62—72 [in Ukrainian].
- Kashuba, M., Ivanova, Yu.V., Kashuba, M.S., Krasnovskaya, N.A. (Ed.). (1988). Yugoslav peoples. In: Ivanova, Yu.V., Kashuba, M.S., Krasnovskaya, N.A. *Brak u narodov Tsentralnoy i Yugo-Vostochnoy Yevropy* (Рр. 82—134). Moskva: Nauka [in Russian].
- CSHAUL. F. 201. Op. 2 a. Od. save 571. Arc. 1—18.
- CSHAUL. F. 201. Op. 2 a. Od. save 184. Arc. 1—112.